Δυναμικός Προγραμματισμός (ΔΠ)

Περίληψη

- Δυναμικός Προγραμματισμός
- Αρχή του Βέλτιστου
- Παραδείγματα

Δυναμικός Προγραμματισμός ΔΠ (Dynamic Programming DP)

- Μέθοδος σχεδιασμού αλγορίθμων
  - Είναι μια γενική μεθοδολογία και δεν υπάρχει ένα πρότυπο διατύπωσης /επίλυσης προβλημάτων
- Αρχικά ξεκίνησε σαν μαθηματική μέθοδος για τη λήψη σειράς αλληλοσυνδεόμενων αποφάσεων (sequence of interrelated decisions)
- Εξελίχτηκε σε μέθοδο επίλυσης προβλημάτων με «επικαλυπτόμενα» (overlapping) υποπροβλήματα.
  - Το πρόβλημα υποδιαιρείται σε ένα αριθμό σταδίων (stages).
- Το αποτέλεσμα του ΔΠ είναι μια «πολιτική» (policy) η οποία προσδιορίζει τι πρέπει να γίνει σε κάθε στάδιο.
- Η μέθοδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για γραμμικά καθώς και μη-γραμμικά προβλήματα. Επίσης για προβλήματα των οποίων οι παράμετροι είναι γνωστοί με βεβαιότητα καθώς και για στοχαστικά προβλήματα.

Δυναμικός Προγραμματισμός ΔΠ

- Πολλές φορές η επίλυση προβλημάτων χρησιμοποιώντας αναδρομικές σχέσεις δεν είναι αποδοτική.
  - Επιλύει το ίδιο πρόβλημα πολλές φορές
  - **Παράδειγμα**: Fibonacci Numbers

```
Fib(n)
   if n=0 return 0;
   if n=1 return 1;
   return Fib(n-1)+Fib(n-2);
```

- Υπενθύμιση: ο αλγόριθμος αυτός καλεί τον εαυτό του

Δυναμικός Προγραμματισμός ΔΠ

- Βασική ιδέα του ΔΠ είναι η χρήση της μνήμης για να αποθηκεύονται οι λύσεις των υπο-προβλημάτων έτσι ώστε να μην είναι αναγκαία η επίλυση τους πολλαπλές φορές
- Θυμηθείτε την λύση του προβλήματος χρησιμοποιώντας πίνακα η οποία είναι $O(n)$!

```
Fib(n)
  F[0]=0;  F[1]=1;
  for i=2 to n
     F[i]=F[i-1]+F[i-2];
  return F[n];
```

Transitive Closure

- Το Transitive Closure ενός κατευθυνόμενου γράφου είναι ένας δυαδικός nxn πίνακας του οποίου τα στοιχεία

- **Πρόβλημα:** Σχεδιάστε ένα αλγόριθμο που να υπολογίζει το Transitive Closure T.

Transitive Closure

- **Πρώτη Λύση:** Ξεκινώντας από κάθε κόμβο, τρέχουμε ένα αλγόριθμο «εξερεύνησης» γράφου (BFS: Breadth First Search, DFS: Depth-First Search) για να συμπληρώσουμε την κάθε σειρά του πίνακα

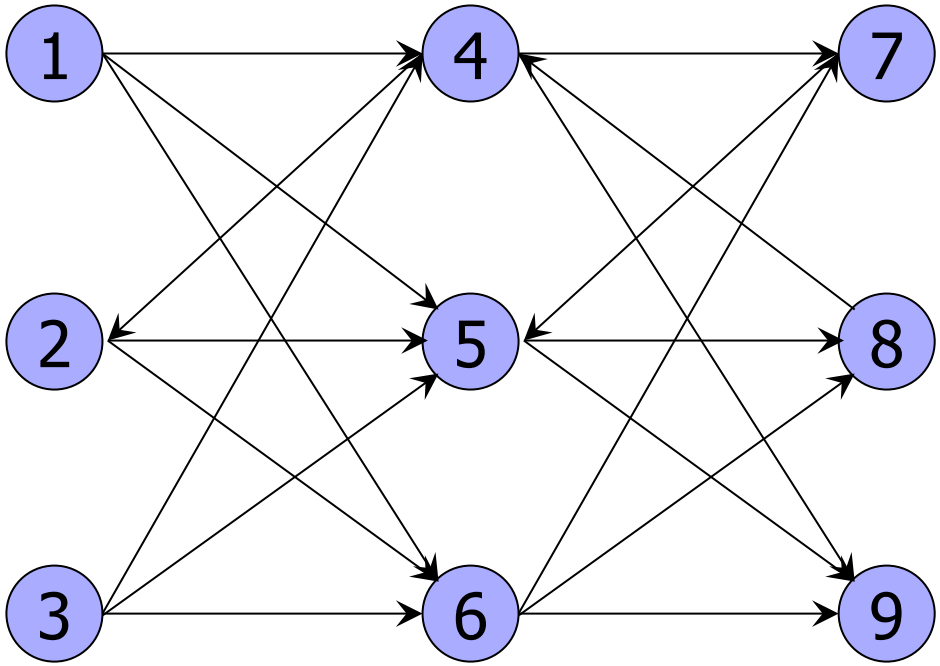

Transitive Closure

- **Λύση ΔΠ:** Ορίζουμε τον πίνακα $T^{(k)}$ ο οποίος μας δίνει τη λύση στο πρόβλημα εάν επιτρέψουμε **μόνο** k βήματα (στάδια). Δηλαδή τα στοιχεία του πίνακα θα δίνονται από:

$$\left[T_{ij}^{(k)}\right] = \begin{cases} 1 & \text{Εάν υπάρχει μονοπάτι από τον } i \text{ στον } j \text{ μέσω των κόμβων μέχρι } k \\ 0 & \text{Εάν δεν υπάρχει μονοπάτι} \end{cases}$$

- Σπάζουμε έτσι το πρόβλημα σε υποπροβλήματα τα οποία θα πρέπει να λυθούν σταδιακά.

$$T^{(0)}, T^{(1)}, T^{(2)}, \cdots, T^{(k-1)}, T^{(k)}, \cdots, T^{(n)}.$$

- Πως βρίσκουμε τις λύσεις στα πιο πάνω υποπροβλήματα;

Transitive Closure

- Το αρχικό στάδιο $T^{(0)}$ δίνεται από τον πίνακα γειτνίασης (Adjacency Matrix), A. Γιατί;
- Εάν στο στάδιο n-1 έχουμε βρει μονοπάτι από τον κόμβο v_i στον κόμβο v_j, τότε το μονοπάτι θα υπάρχει και στο στάδιο n.
- Εάν στο στάδιο n-1 έχουμε βρει μονοπάτι από τον κόμβο v_i στον κόμβο v_k **και** από τον κόμβο v_k στον κόμβο v_j. Τότε συνεπάγετε ότι υπάρχει και μονοπάτι από τον κόμβο v_i στον κόμβο v_j το οποίο εισάγετε στον πίνακα του σταδίου n.
- Οι πιο πάνω δύο κανόνες, περιγράφονται με τη σχέση

Transitive Closure:Αλγόριθμος Warshall

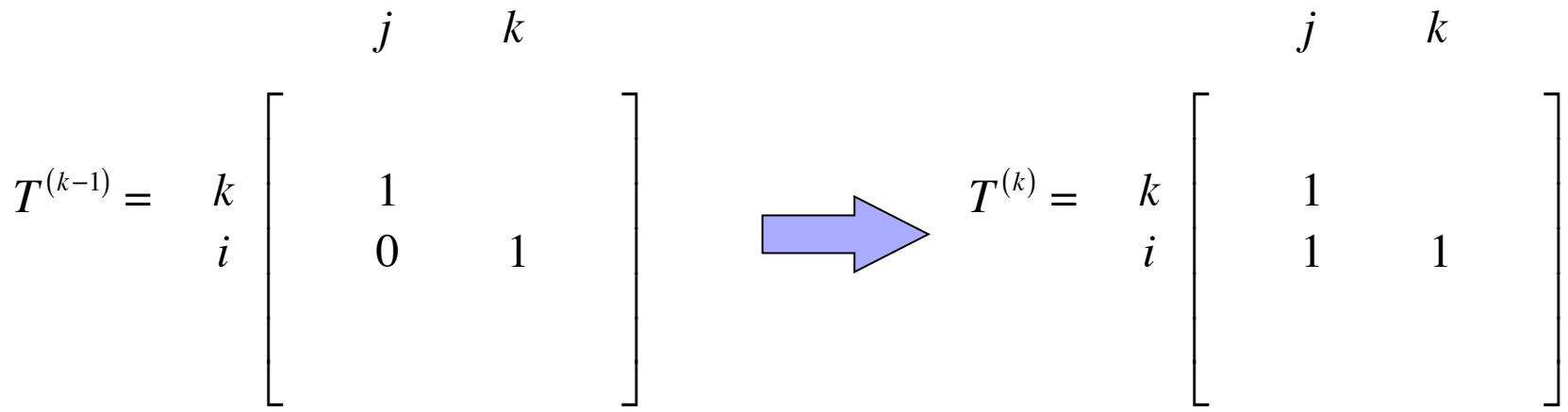


```
Warshall(A)
  T(0)= A;
  for k=1 to n
    for i=1 to n
      for j= 1 to n
        T(k)[i,j]=T(k-1)[i,j]OR(T(k-1)[i,k]AND T(k-1)[k,j])
```

Transitive Closure: Παράδειγμα

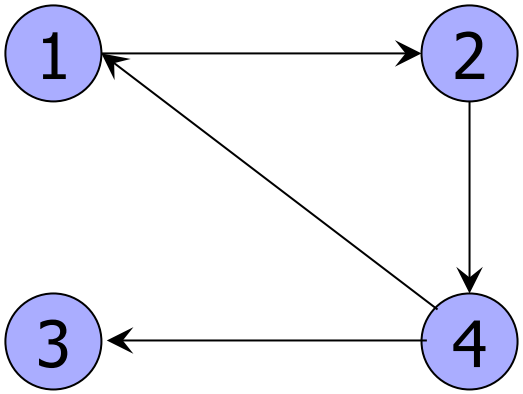

$$T^{(0)} = A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \quad T^{(1)} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & & 1 & 0 \end{bmatrix}$$

$$T^{(2)} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 1 & \end{bmatrix} \quad T^{(3)} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 1 & 1 \end{bmatrix} \quad T^{(4)} = \begin{bmatrix} & 1 & & 1 \\ & & & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

Ελάχιστα Μονοπάτια

- **Πρόβλημα:** Υπολογίστε το ελάχιστο μονοπάτι από κάθε σε κόμβο σε όλους του υπόλοιπους κόμβους.
- **Πιθανή Λύση:**
- **Πρόβλημα Απόδοσης**: Ορισμένα μονοπάτια θα υπολογίζονται πολλαπλές φορές.

Ελάχιστα Μονοπάτια

- **Λύση ΔΠ:** Ορίζουμε τον πίνακα $D(k)$ ο οποίος μας δίνει τη λύση στο πρόβλημα εάν επιτρέψουμε **μόνο** k βήματα (στάδια). Δηλαδή τα στοιχεία του πίνακα δίνουν το ελάχιστο μονοπάτι από τον κόμβο i στον j, εάν επιτρέψουμε μονοπάτια μέχρι k κόμβους.

- Σπάζουμε έτσι το πρόβλημα σε υποπροβλήματα τα οποία θα πρέπει να λυθούν σταδιακά.

$$D^{(0)}, D^{(1)}, D^{(2)}, \cdots, D^{(k-1)}, D^{(k)}, \cdots, D^{(n)}.$$

- Πως βρίσκουμε τις λύσεις στα πιο πάνω υποπροβλήματα;
  - Η βασική ιδέα του αλγορίθμου είναι η ίδια με αυτή του Transitive Closure.

Ελάχιστα Μονοπάτια

- Το πρώτο στάδιο $D^{(0)}$ δίνεται από τον πίνακα κόστους.

$$\left[D_{ij}^{(0)}\right] = \begin{cases} w_{ij} & \text{Εάν υπάρχει ακμή από τον } i \text{ στον } j \\ \infty & \text{Εάν δεν υπάρχει ακμή} \end{cases}$$

- Υποθέστε πως στο στάδιο k-1 έχουμε βρει μονοπάτι από τον κόμβο v_i στον κόμβο v_j με κόστος c_{ij}.
- Υποθέστε πως στο στάδιο k-1 έχουμε βρει μονοπάτι από τον κόμβο v_i στον κόμβο v_k με κόστος c_{ik} **και** από τον κόμβο v_k στον κόμβο v_j με κόστος c_{kj}.
- Τότε, απλά συγκρίνουμε τα c_{ij} και c_{ik}+ c_{kj}.
- Δηλαδή έχουμε τη σχέση

Ελάχιστα Μονοπάτια: Αλγόριθμος Floyd

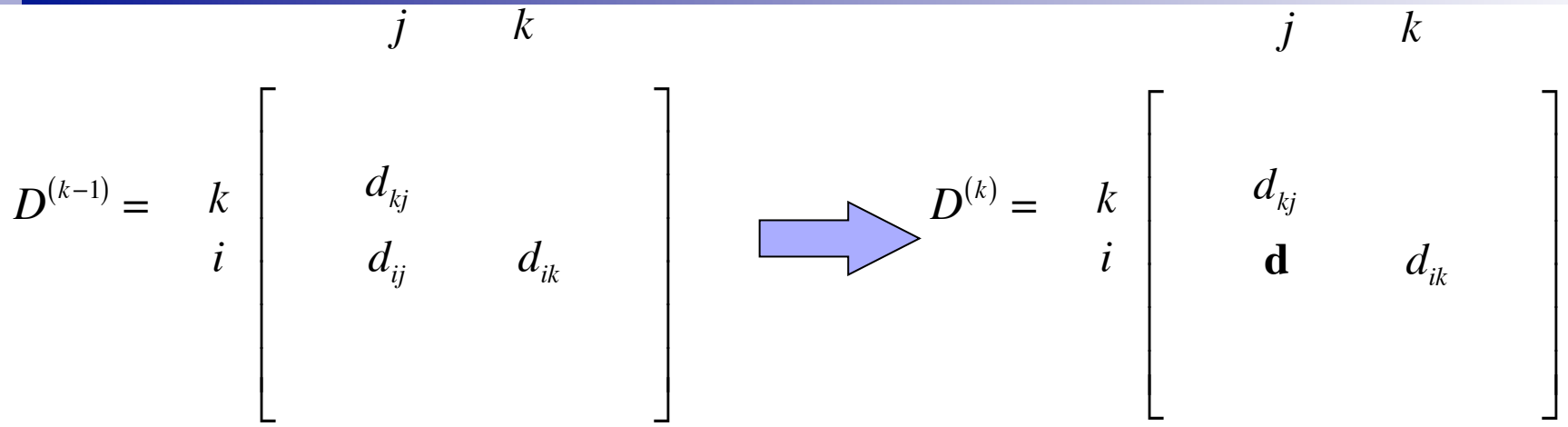


```
Floyd(W)
  D(0)= W;
  for k=1 to n
    for i=1 to n
      for j= 1 to n
        D(k)[i,j]=min{D(k-1)[i,j],D(k-1)[i,k]+D(k-1)[k,j])}
```

Ελάχιστα Μονοπάτια: Παράδειγμα

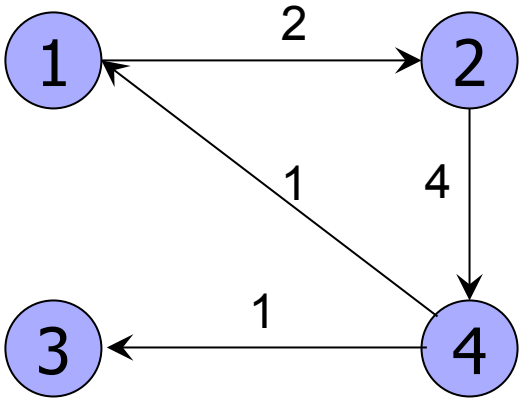

$$D^{(0)} = A = \begin{bmatrix} 0 & 2 & \infty & \infty \\ \infty & 0 & \infty & 4 \\ \infty & \infty & 0 & \infty \\ 1 & \infty & 1 & 0 \end{bmatrix} \quad D^{(1)} = \begin{bmatrix} 0 & 2 & \infty & \infty \\ \infty & 0 & \infty & 4 \\ \infty & \infty & 0 & \infty \\ 1 & & 1 & 0 \end{bmatrix}$$

$$D^{(2)} = \begin{bmatrix} 0 & 2 & \infty & \\ \infty & 0 & \infty & 4 \\ \infty & \infty & 0 & \infty \\ 1 & 3 & 1 & 0 \end{bmatrix} \quad D^{(3)} = \begin{bmatrix} 0 & 2 & \infty & 6 \\ \infty & 0 & \infty & 4 \\ \infty & \infty & 0 & \infty \\ 1 & 3 & 1 & 0 \end{bmatrix} \quad D^{(3)} = \begin{bmatrix} 0 & 2 & & 6 \\ & 0 & & 4 \\ \infty & \infty & 0 & \infty \\ 1 & 3 & 1 & 0 \end{bmatrix}$$

Αρχή του Βέλτιστου (Optimality Principle)

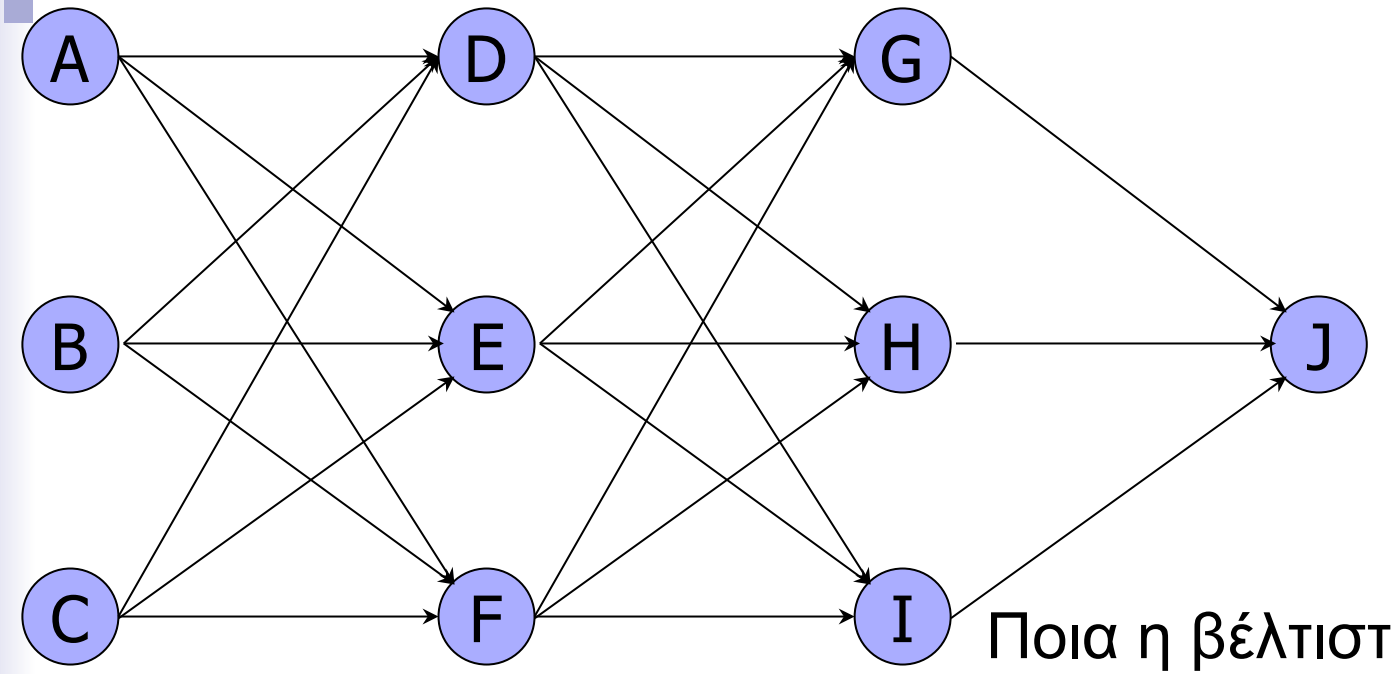

Ποια η βέλτιστη διαδρομή E→J?

Αρχή του Βέλτιστου (Optimality Principle): Η βέλτιστη διαδρομή από μια κατάσταση (state) σε όλα τα υπόλοιπα στάδια είναι ανεξάρτητη από όλες τις αποφάσεις που λήφθηκαν στο παρελθόν.

Διατύπωση

Στάδιο 1 ··· Στάδιο n Στάδιο n+1 ··· Στάδιο N

Αποφάσεις: x_1 x_n x_{n+1} x_N

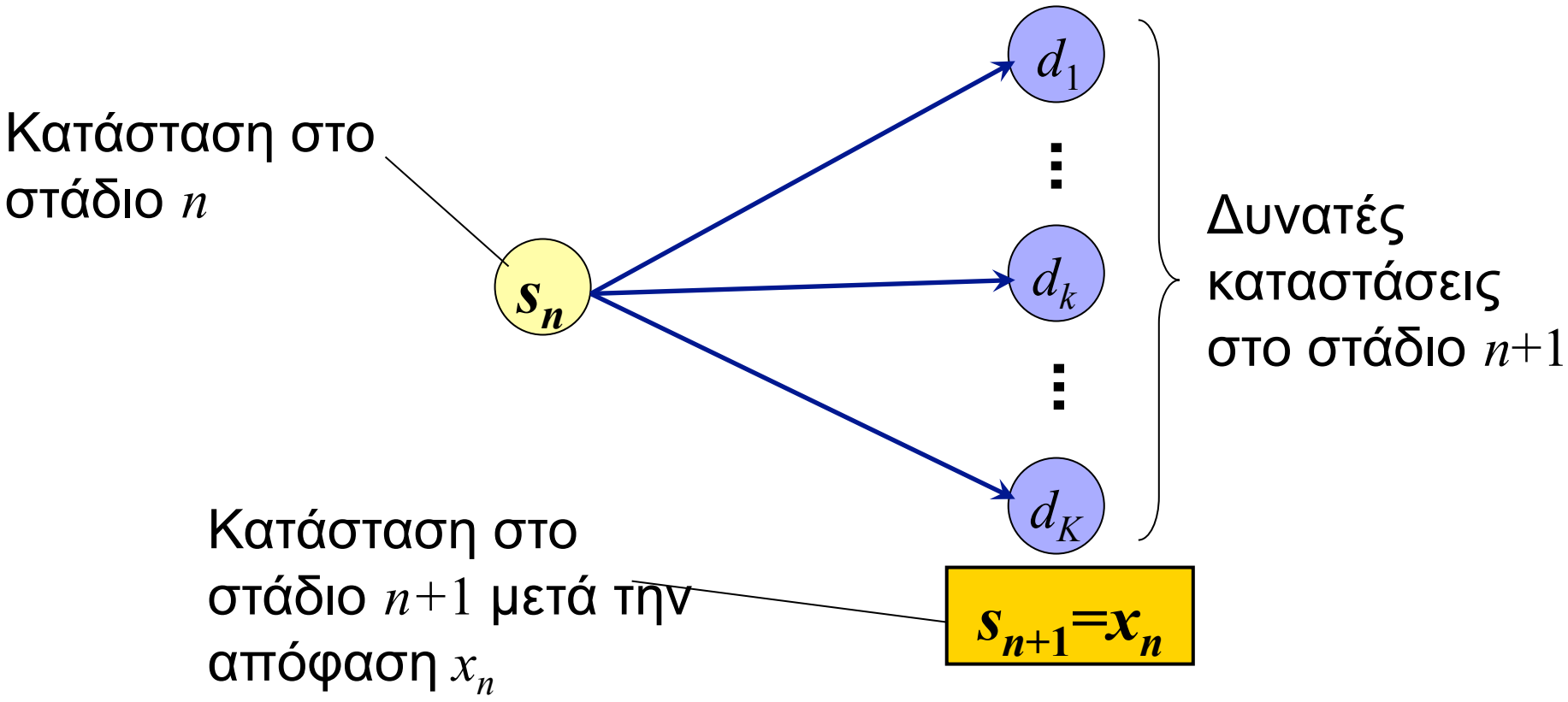

Διατύπωση

$f_n(s_n, x_n)$: Κόστος από s_n μέχρι τον προορισμό εάν στο σκέλος n πάρουμε την απόφαση x_n και βέλτιστες αποφάσεις σε όλα τα επακόλουθα σκέλη

$f_n^*(s_n)$: Βέλτιστο κόστος από s_n έως τον προορισμό

x_n^*: Βέλτιστη απόφαση στην κατάσταση n

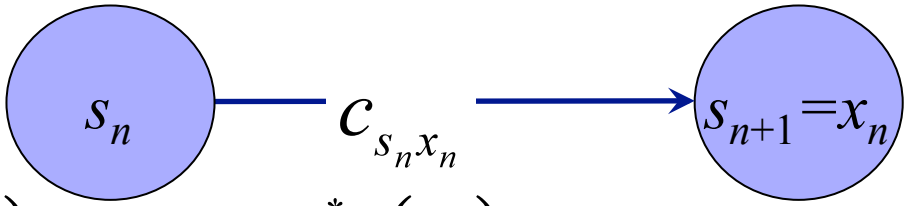

$$f_n(s_n, x_n) = c_{s_n x_n} + f_{n+1}^*(x_n)$$

$$f_{n+1}^*(s_{n+1}) = f_{n+1}(s_{n+1}, x_{n+1}^*)$$

Βέλτιστο κόστος από την κατάσταση s_{n+1} μέχρι τον τελικό προορισμό

Σε *κάθε* κατάσταση θα λύνουμε ένα πρόβλημα βελτιστοποίησης!

Δυναμικός Προγραμματισμός (Βελτιστοποίηση)

- Ο αλγόριθμος εύρεσης της βέλτιστης στρατηγικής/πολιτικής ξεκινά από το τελευταίο στάδιο N (last stage).
- Η λύση είναι ένας επαναληπτικός αλγόριθμος και βασίζεται στην ακόλουθη επαναληπτική σχέση: Η βέλτιστη πολιτική στο σκέλος n δίνεται από τη βέλτιστη πολιτική στο σκέλος $n+1$ και τη λύση ενός επιμέρους προβλήματος βελτιστοποίησης

$$f_n^*(s_n) = \min_{x_n} f_n(s_n, x_n) = f_n(s_n, x_n^*)$$

$$= \min_{x_n} \{c_{s_n x_n} + f_{n+1}^*(x_n)\}$$

Πρόβλημα υπολογισμού νομισμάτων

- Υποθέστε πως υπάρχουν κέρματα 1c, 5c, 10c.
- Περιγράψτε ένα αλγόριθμο για τον υπολογισμό του συνδυασμού των νομισμάτων που πρέπει κάποιος να επιστρέψει για ρέστα έτσι που να ελαχιστοποιείται ο αριθμός των κερμάτων.
- Παράδειγμα:
  - Θέλετε να επιστρέψετε 18c. Πως θα το καταφέρεται;
  - 18c= 1x10c + 1x5c + 3x1c
  - Σύνολο 5 κέρματα.
  - Υπάρχει καλύτερη λύση;
  - Ο αλγόριθμος δουλεύει για οποιοδήποτε συνδυασμό κερμάτων;
    - Τι θα συμβεί εάν έχουμε κέρματα 1c, 6c και 10c;

Πρόβλημα υπολογισμού νομισμάτων

Διατύπωση (μεταβλητές/αποφάσεις):

- c το ποσό το οποίο θα πρέπει να συμπληρώσουμε
- d_i αξία του κέρματος i,
  - π.χ. d_1=10c, d_2=6c, d_3=1c,
- s_i κατάσταση: υπολειπόμενο ποσό μέχρι το c
- x_i αριθμός κερμάτων αξίας d_i (απόφαση που πρέπει να ληφθεί)

Πρόβλημα υπολογισμού νομισμάτων

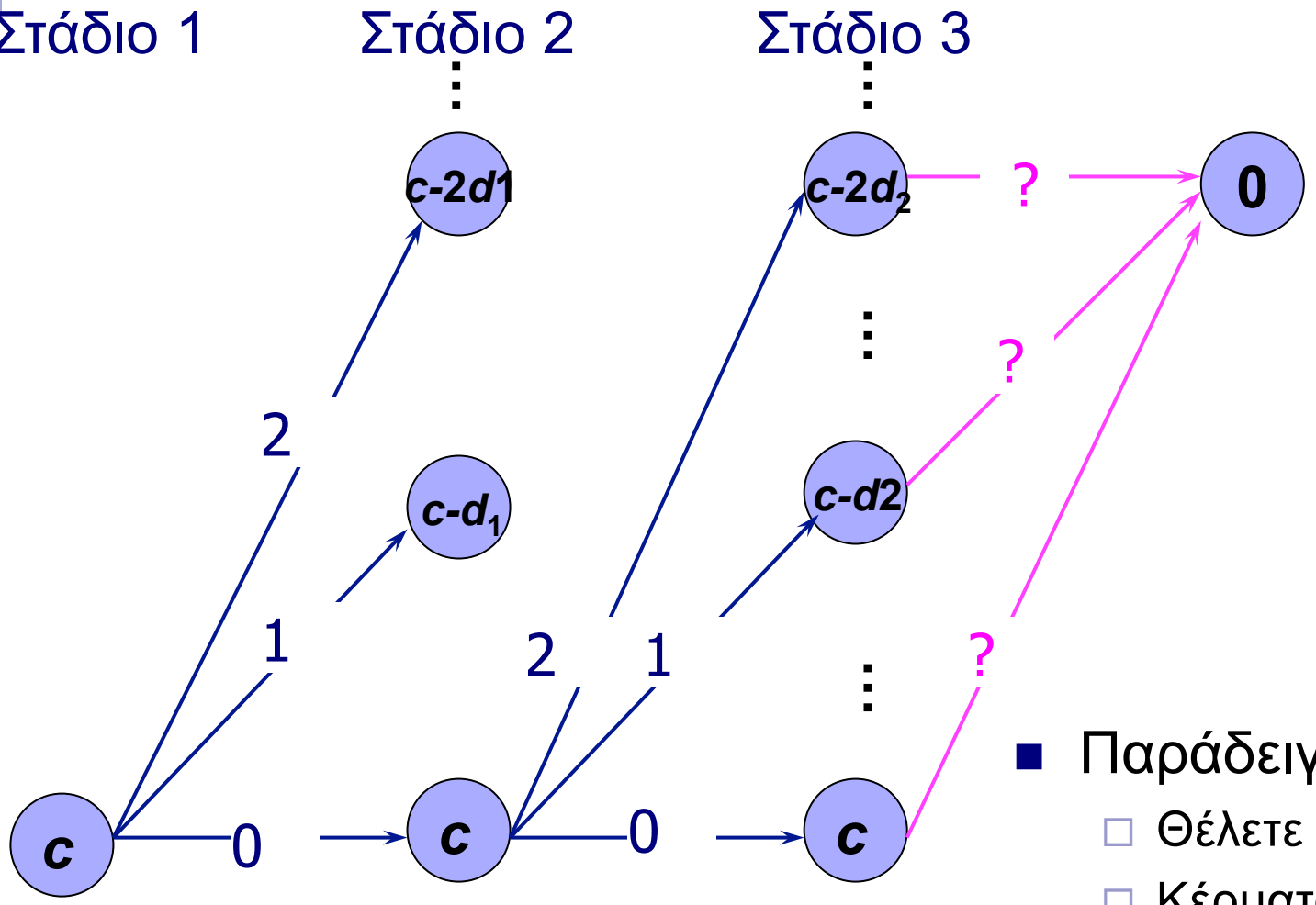

- Παράδειγμα:
  - Θέλετε 18c.
  - Κέρματα 1c, 6c και 10c;

Πρόβλημα υπολογισμού νομισμάτων

Στάδιο 1 Στάδιο 2 Στάδιο 3

- Παράδειγμα:
  - Θέλετε 18c.
  - Κέρματα 1c, 6c και 10c;

Λεωφορεία Λευκωσίας

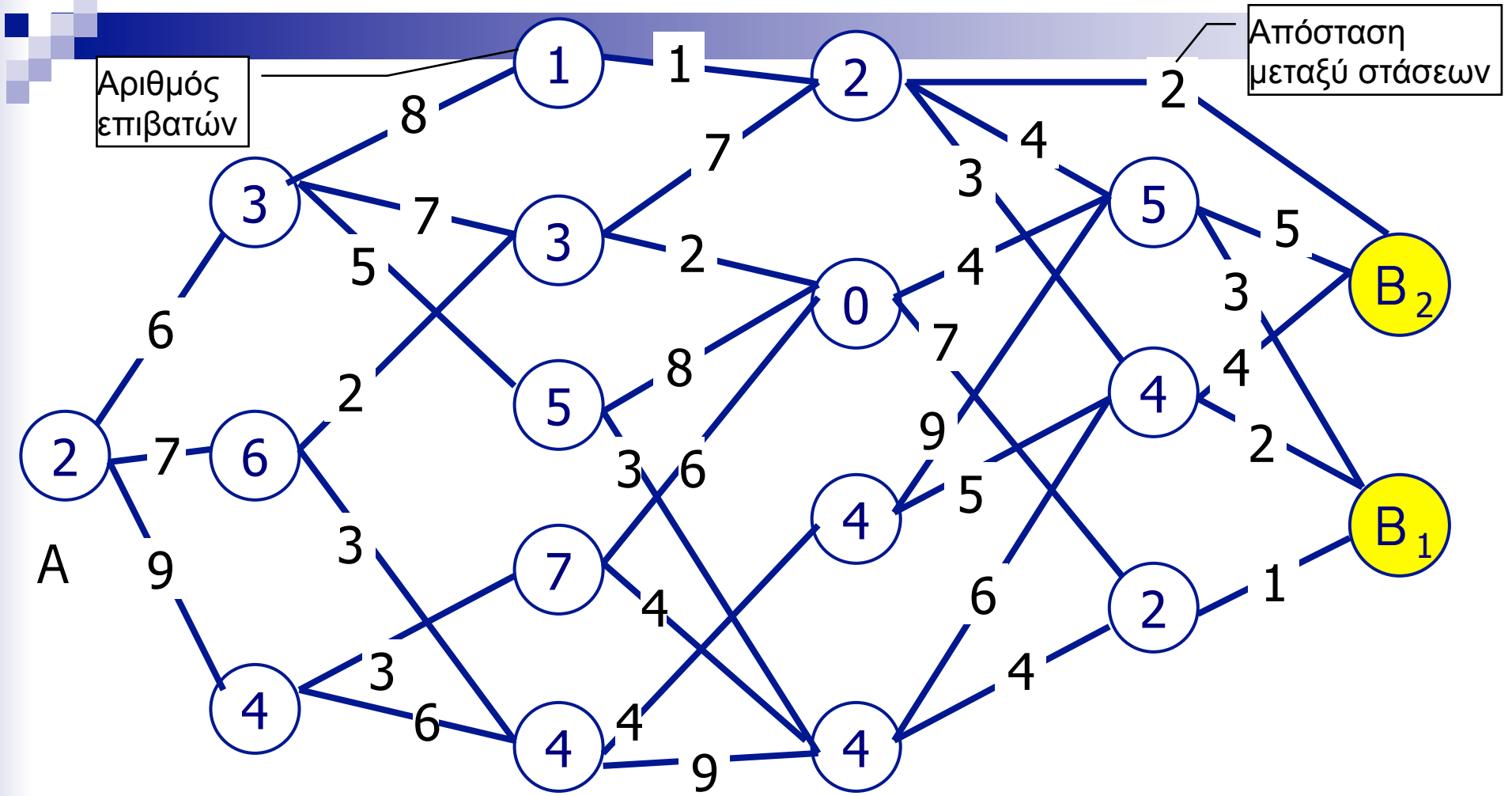

1. Ποια η πιο σύντομη διαδρομή από το A στο B_2;
2. Ποια διαδρομή εξυπηρετεί περισσότερους επιβάτες για B_1;

Λεωφορεία Λευκωσίας – Συντομότερη Διαδρομή

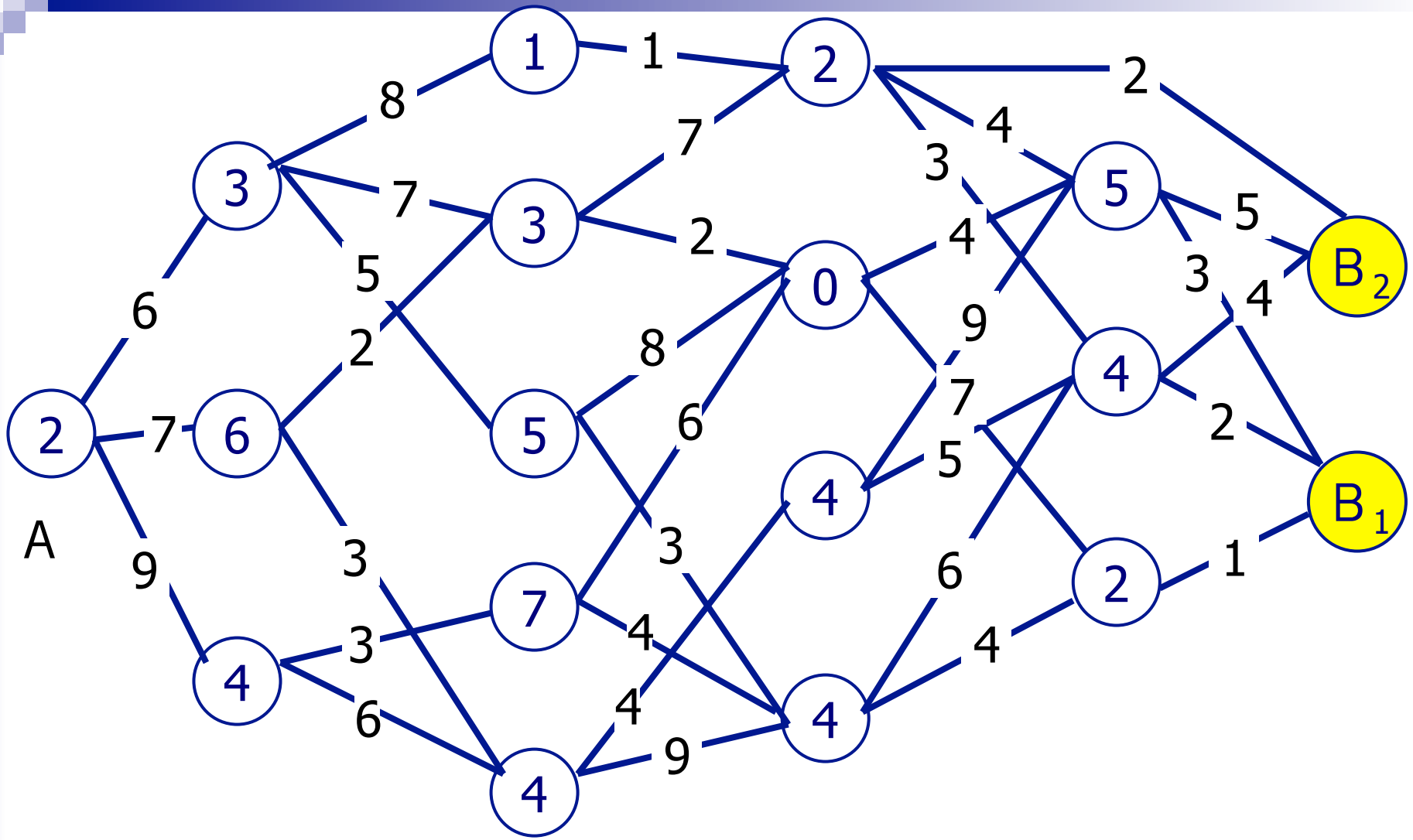

Λεωφορεία Λευκωσίας – Μέγιστος Αριθμός Επιβατών

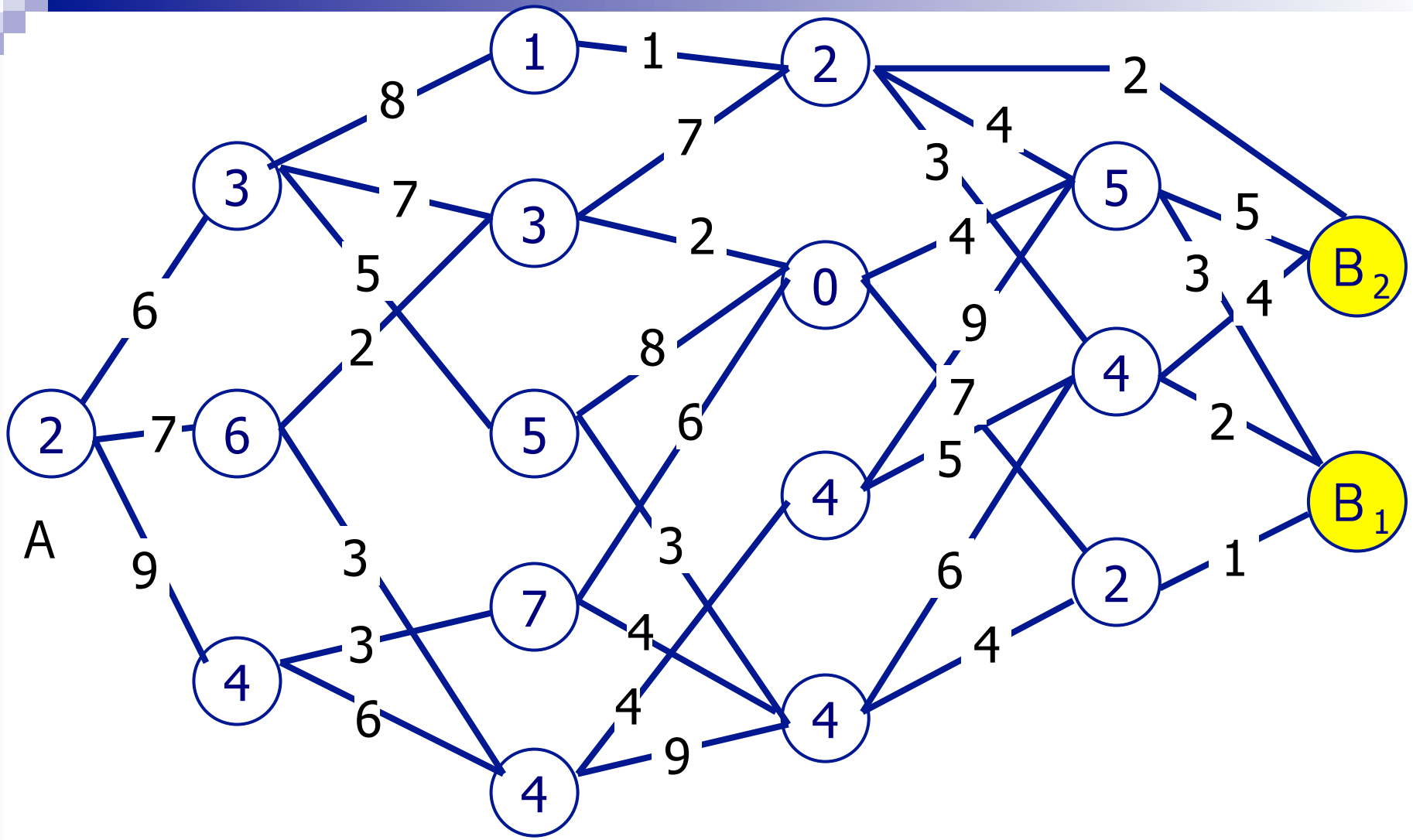

Πρόβλημα Ελάχιστης Απόστασης

Βρέστε το μονοπάτι με το μικρότερο κόστος από Α στο Η

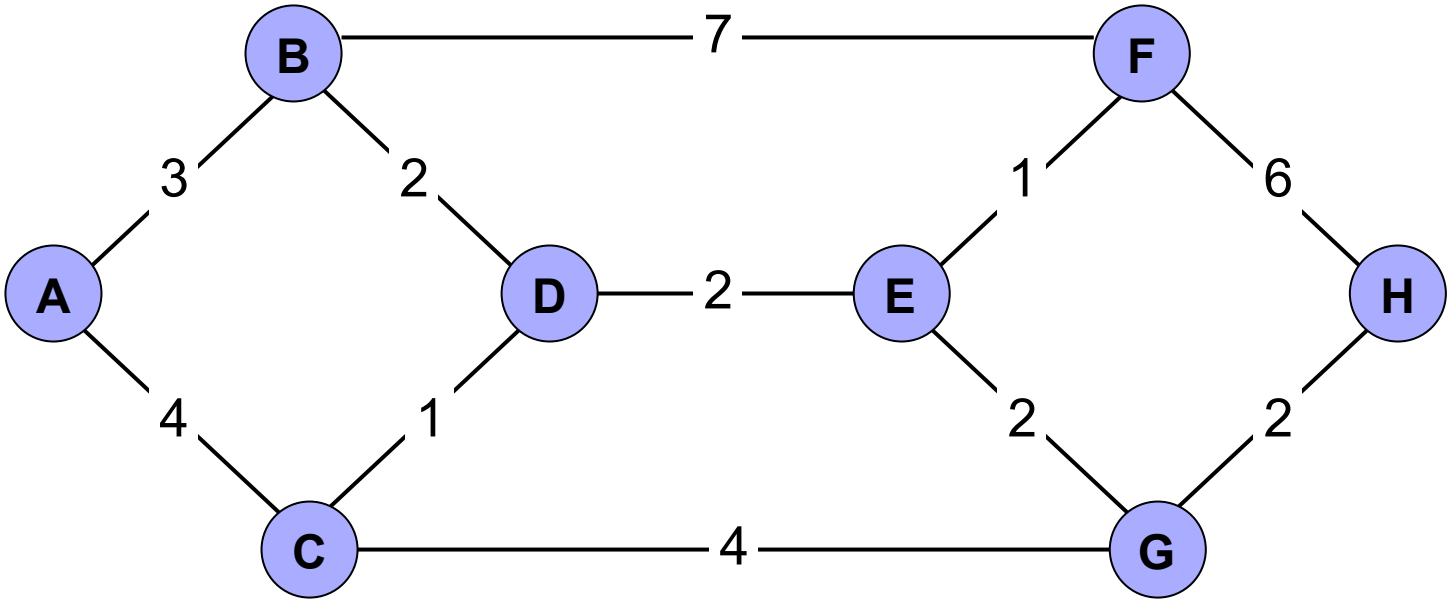

Τι πήγε λάθος;